

בעזהש"ת

דרשת ז' אדר

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י
מכון מעדני מלך וויען

גליון תקמ"ח

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

ז' אדר

לעולם, אף אחס שגמשלתס כיונה
הביאו שמן זית והדליקו לפני את
הנר, שנאמר ואתה תזוה ויקחו אליך
שמן ע"כ. ויש להבין הדמיון, שיש לנו
להביא שמן להמנורה, דוגמת היונה
שהביאה עלי זית לנח בהתיבה. וגם
למה דימה 'עיני' כנסת ישראל להיונה,
הלא היונה הביאה זאת צפיה ובגופה,
ויותר יודק לומר הנך יפה 'פיך'
יונים, או סתמא הנך יפה יונים, ולמה
תיאר את העיניים דייקא כיונים.

וגראדה בהקדם לבאר מה שמצינו
בהגם דאסתר, שהמן הפיל
פור הוא הגורל מיום ליום ומחדש
לחדש שנים עשר הוא חדש אדר
(אסתר ג-י). ובגמרא (מגילה יג:) תנא
כיון שנפל פור בחדש אדר שמת
שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח
שמת בו משה רבן, והוא לא ידע
שבז' באדר מת משה רבינו, ובז'
באדר נולד משה רבינו ע"כ. וברש"י

ואתה תזוה את בני ישראל, ויקחו
אליך שמן זית זך כתיב
למאור להעלות נר תמיד (כז-ט). ויש
לדקדק למה הוצרך לומר 'ואתה',
אחר שעמו היה מדבר, ולא אמר 'או'
את בני ישראל, כמו בכל התורה,
ומשמע מזה שכאן הוא בעצמו יזוה,
ולא על ידי אמצעי, ולמה הקפיד בזה
כאן יותר מבשאר מקומות. - גם מה
שאמר ויקחו 'אליך' דייקא. - ובמדרש
תנחומא (ה) זה שאמר הכתוב (שיר
ד-א) הנך יפה רעייתי הנך יפה עיניך
יונים. אמר רבי ינחק, אמר להם
הקצ"ה, דוגמא שלך דומה ליונה, מי
שמבקש ליקח חטים מחצירו, הוא
אומר לו הראני דוגמתן, אף אתה
דוגמא שלך דומה ליונה, כינוד, כשהיה
נח בתבה כתיב שם וישלח את העורב
וינא ינא, ואחר כך שלח את היונה,
ותבא אליו היונה לעת ערב, והנה
עלה זית טרף צפיה (בראשית ח-יא),
אמר הקצ"ה מה היונה הביאה אורה

בשנה שהם מזומנים לטובה, וכמו כן להיפוך. — ומנינו על ליל פסח שהיא מסוגלת לנסים, אשר זו נלח אברהם את חמשה המלכים, ויחלק עליהם לילה (בראשית יד-טו), וברש"י שנחלק הלילה, ובחנות הראשון נעשה זו נס לאברהם, וחזיו השני נשמר וזא לו לחנות הלילה של מצרים. ואז רוב נסים הפלחת זלילה (כמו שפרט כולם בהגדה של פסח). וכתב צמחרי"ל (בסדר ליל שני של פסח) שצכל הכ"ד ספרים היכן שנס נעשה זלילה, זה היה ליל פסח ע"ש. והוא גם ליל שימורים לכל בני ישראל לדורותם (שמות יז-מז), שבניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל (ראש השנה יא). הרי לנו דהיום גורם.

ואיתא בגמרא (תענית כט.) דחורבן

צית ראשון היה בתשעה

באב, וכמו כן חורבן צית שני. ופריך עלה ובשניה מנח לך, ומשני דחניא מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב ע"ש. והוא גם כן מטעם זה, משום דיש עת מזומנת לפורענות, ויש עת מזומנת לטובה, ולכן ציוס זכאי יש מאורעות של זכות, ולהיפוך ציוס חייב. (ולכמה גירסאות שני המימרות הללו הם מדברי רבי יוסף, כי הם עולה בקנה אחד).

פירש כדאי הוא יום הלידה שיכפר על המיתה ע"כ.

וביערות דבש (ח"א דרוש ח' דף

קס"א.) הקשה דמה זכך

שנולד זו' באדר, הלא תמיד אחר אחרון אנו הולכים. והמתענה יום שמת זו אציו משום דריע מזליה, אף שזו ציוס היה אציו נולד, מכל מקום מתענה זו, כיון דסוף דבר נתרע מזליה. גם יש לדייק באמרם תחלה זו' אדר מת, ואחר כך זו' באדר נולד, איפכא הוי ליה למימר, זו' באדר נולד וזו' באדר מת. ועוד גם זאת, כי מה שמת זו' באדר שפיר ידע, דהא מהאי טעמא שמת שמחה גדולה, והוי ליה למימר שלא ידע כי זו' באדר נולד משה.

וגראה דאיתא בגמרא (סנהדרין קב.)

וציוס פקדי ופקדתי עליהם

חטאתם (שמות לב-לד), [בתשעה באב,

שצכל השנה מאותן ארבעים שנה שעמדו במדבר, יום מזומן לפורענות, זו חזרו מרגלים, זו נחרב הבית בראשונה ובשניה], תנא משום רבי יוסי עת היא מזומנת לפורענות. צעת ר'ון עניתין (ישעיה מט-נ), עת היא מזומנת לטובה ע"כ. והיינו שיש ימים

אבל באמת הוא כי מיתת נדיקים אינו ירידה להם, אלא הוא יומא דהילולא, שבו מתעלה הנדיק לחיים יותר נעלים, לחסות תחת כנפי השכינה, והוא מת בעולם הזה ונולד לעולם הבא. ואם זהו גם בשאר הנדיקים, מכל שכן במשה רבינו, שאמרו חז"ל (סוטה יג.): דיש אומרים שלא מת משה, כתיב הכא וימת שם משה (דברים לד-ה), וכתיב התם (שמות לד-כח) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, מה להלן עומד ומשמש, אף כאן עומד ומשמש ע"כ. אם כן אין בהסתלקותו שום ירידה. וכמו כן להכלל ישראל הוא עומד ומשמש, כדאיתא במדרש רבה (שמות מד-ה), בשעה שעשו ישראל אותו מעשה, עמד ולמד עליהם זכות ארבעים יום וארבעים לילה וכו' ע"ש. הרי לנו דמה שעמד שם ומשמש, היה להתפלל ולבקש רחמים על ישראל. וגדולים נדיקים במיתתם יותר מבחייהם (חולין ז:), והוא עומד גם כעת למעלה ומלמד זכות על ישראל, להשפיע להם כל טוב. ואם כן גם מיתתו אינו לסימן רעה לישראל, כי לא יתכן שציוס שנולד, והוא עת מוזמן לטובה, שיארע בו רעה, כי מגלגלין זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב.

ובמעשה נחזי אנן, יום ז' אדר, הרי צודאי שהוא יום נעלה ונשגב, יום זכאי, עת מוזמנת לטובה, שבו ירד למטה נשמתו של משה רבינו, רבן ומושיען של ישראל, ותרא אותו כי טוב הוא (שמות ז-ז), שנתמלא הבית כולו אורה. וילדה אשה אחת צמורים ששים רבוא זכרם אחת, זו יוכד שילדה את משה (שהש"ר א-ד), ושקול משה כששים רבוא מישראל (תיקון יט מ.), ולא כן עזדי משה, בכל ציחי נאמן הוא, פה אל פה אדבר בו (צמדנר יז-י), ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים (דברים לד-י). ומזא"ר בתוס' (עירובין יג:): זהא דאמרו שם, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא משנברא, דזהו צסתם בני אדם, אבל נדיק אשריו ואשרי דורו ע"ש. ומכל שכן נדיק כזה, משה רבינו מוצח היזורים, פני משה כפני חמה (צנא צתרא עה.), צודאי שציוס זה עת רבון ויום זכאי לתחתונים.

אמנם צהיות כן יפלא לכאורה, איך יתכן שציוס טובה, יהיה גם מיתתו של משה רבינו, ונטל כבוד מצית חיינו, שיסתלק בו אציהם ורצם של ישראל, נתן התורה לעמו ישראל.

ואם כן איך אירע למשה דבר רע
ציוס לידתו, שהוא עת מזומן לטובה.

אבל צאמת הא דאמרו צמתים חפשי
(מהלים פח-ו), כיון שמת אדם
נעשה חפשי מן המצות (שבת ל.),
היינו רק צאדם שעובד את ה' בחייו
לעצמו, לכן צמותו שאי אפשר לו
לקיים עוד מצות ה' הוא חפשי. אבל
משה זכה וזיכה את הרבים, וזכות
הרבים תלוי בו, שנאמר (דברים לג-כא)
דקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל
(מצות ה-יח). ואם כן כל תורתו של
ישראל ומצותיהן, הם נוקפים לזכותו,
שלימד תורת ה' לעמו ישראל, לכן גם
צמותו לא נעשה חפשי מן המצות,
שנוקפים לזכותו כל רגע ורגע מצילות
רבות של מצות ומעשים טובים, והוא
עומד ומשמש גם כעת בגבהי
מרומים, על כן גם מיתתו הוא רק
לצובתו ולעלייתו. — ומה גם
דאחפשטותא דמשה בכל דרא ודרא
(תיקוני זוהר סט קיב.), והוא עומד
ומסייע לכל עוסקי תורה שיוכלו
להתעלות, ולא נעשה משה חפשי מן
התורה צמיחתו. — ולכן ציוס זכאי,
יוס שנולד משה, גלגלו עליו עוד
זכות, אשר צו מת משה, כי גם זהו
אכלו ליוס התעלות לטובה.

אך אכתי יש להצין, דהן אמת שיפה
שעה אחת קורת רוח בעולם הצא
מכל חיי העולם הזה, והעוזב את חיי
הצלי עולם הזה, וזוכה לאור צאור
החיים, אין זה ירידה אלא עליה. אבל
הרי אמרו שם (מצות ד-ז) דיפה שעה
אחת צתשובה ומעשים טובים בעולם
הזה מכל חיי העולם הצא, אם כן
שעה אחת חיים בעולם הזה צקיום
מצות ה' מצובה יותר מכל חיי העולם
הצא. ומצואר צתורת משה (לו' אדר
סו.) צהא דצישראל היום הולך אחר
הלילה וצקדשים הלילה הולך אחר
היום (חולין פג.), דצאמת כל חיי עולם
הזה הצל מעשי תעתועים חושך ולא
אור, לולי אנו מצפים ומקוים לדצקה
צו צאחרית כי הוא חיינו ואורך ימינו
למען נשיג לצסוף לחיי העולם הצא,
נמצא היום הולך אחר הלילה של עולם
הזה. אך צקדשים הרומזו על קדשי
עליונים צדיקים גמורין, שיפה להם
שעה אחת צתורה ומעשים טובים
בעולם הזה לעשות נחת רוח ליוצרם
מכל חיי העולם הצא, וכשמגיע זמנו
להפטר מן העולם אף על פי שידוע
שנכנס לאור עולם, הרי צעיניו כהולך
מאור לחושך, כי אינו יכול לעשות
רצון קונו עוד, נמצא צאותן הצדיקים
הוי מתחלה צוקר ואחר כך ערב ע"ש.

לא כהתה עינו אף משמת, ולא נס לחה, אמרו בספרי לא נס לחה עכשיו, כל הנוגע בצשרו של משה ליחה פורחת ממנו ע"כ. והיינו שעינו של משה שהיה משגיח תמיד על טוֹבְתָן של ישראל, גם צמותו לא כהתה עינו, וכל מי שנוגע בו, שיש לו נגיעה צורתו ומדותיו, פורחת עליו ליחה מקדושתו.

וַעֲלֵ זה נאמר, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה (דברים לד-י), והיינו שמה היה מופלא משאר הנביאים, שגם אחר מותו הוא נשאר 'עוד בישראל', שגם צמותו לא כהתה עינו, והוא עדיין עומד ומשגיח עליהם, והארתו חופה על ישראל. וזה ולא קם נביא 'עוד בישראל' כמשה, שישראל עוד בישראל אחר מותו. וסילוקן של שאר נדיקים קשים כשריפת בית אלקינו, שחסר הגנת תורתם על הכלל.

וּבְסֵפֶר צניהו (סוכה מה:), כתב, דידוע דרבי מאיר צעל העם נקצר מעומד, וכמו שכתב בשער הגלגולים, ששאל רבינו מהרש"ו ז"ל את רבינו האר"י ז"ל, אמת זה הדבר שאומרים העולם דרבי מאיר צעל העם

והנה המן כאשר ראה שנפל פור צדק אדר שמח שמחה גדולה, שנפל פור צירח שמת משה, והוא חשב שזהו סימן רע למשה ולכל ישראל, וממילא יוכל לצעזע ממנו בו להשמיד להרוג ולאצד את כל היהודים. אבל צאמת מיתת משה היא התעלות, הן לטובתו והן לטובת עם ישראל, שגדולים נדיקים צמיתתן יותר מצחייהם, והוא עומד ומשמש למעלה, ויורד ומתפשט למטה בעוסקי תורה. והא ראייה, שהרי יום ז' אדר נולד משה, ואם כן הוא עת מזומן לטובה, ואיך יארע בו ציוס, רעה כזה שיסתלק בו משה, ועל כרחק שגם זהו לטובה. ומעתה אלמלי ידע המן שצו' צאדר נולד משה, היה משיג צעזעמו שאין צמיתתו רעה, אבל הוא לא ידע שצו' צאדר נולד משה, על כן חישב יום מיתתו לרעה. אבל לאמיתו לא מת משה, ומיתתו צעולם הזה הוא לידה לעולם יותר גבוה, והוא יומא דהילולא, שצכל שנה ושנה מתעלה יותר, ומשפיע יותר למטה, שעומד ומשמש ומלמד זכות על ישראל.

וַעֲלֵ זה אמר הכתוב, ומשה צן מאה ועשרים שנה צמותו, לא כהתה עינו ולא נס לחה (דברים לד-י). וצרש"י

מושכב על הארץ, ולכן לא קצרוהו מושכב ע"כ.

והגה חכמי ישראל המה נקראים עיני העדה (ויקרא ד-יג), והענין הוא, כי כמו הגוף של האדם, גם כאשר הוא שלם בכל אבריו, מכל מקום כאשר הוא סומא בעיניו, הוא ככסיל בחושך הולך, ואינו יודע להטות לימין או לשמאל, ועולם חשוך בעדו, עד שסומא חסוב כמת, ואי אפשר לו לעשות דבר רק כאשר יורו לו אחרים מה לרחק ומה לקרב, והוא מצדך ברכת יוצר אור, שגם הוא נהנה ממנו במה שאחרים רואים ויכולים לעזור לו. כן היא הכלל ישראל צלי חכמיה ומנהיגיה, המה העינים שלנו, ובלעדיהם אנו כסומים, ורק הם יודעים ומכוונים אל האמת, בכח תורתם, והמה מנהיגים את הכלל, לומר להם זו הדרך זו תלכו.

וגם צני אדם שאינם סומין, מכל מקום כח הראיה אינו שזה בכל, ויש שראייתו חד יותר ורואה על למרחוק, או שיש לו צתי עינים טובים שעל ידו רואה. ואף על פי ששניהם מסתכלין על איזה דבר, מכל מקום אחד רואהו יותר ברור. ויש שראייתו

זיע"א קצור מעומד, ואמר לו כן הדבר ע"ש. וכריך טעם לזה למה נקצר מעומד, כי ודאי נקצר כן על פי לוואתו, או מן השמים סבבו להיות כך, ולמה זה. ונראה כי כל נדיק זכותו מגין על דורו כשהוא חי עמהם מפני שהוא משותף עמהם, אך אחר שנפטר פסק השיתוף ואינו מגין עליהם כמו זמן חייו כשהיה חי עמהם, ויש הפרש גדול בזה, וכמ"ש המפרשים ז"ל, ולכן מספידין וזוכין בפטירת הנדיק על חסרון שחסר מהם. אך רבי מאיר בעל הגם זיע"א, לפי שורש נשמתו זכותו מגין על העולם אחר פטירתו, כאשר היה מגין בחייו בעודו עמהם, שלא על חנם נהגו בכל קהילות ישראל לנדוד נדרים לשם רבי מאיר בעל הגם זיע"א לעורר הרחמים שיגין זכותו עליהם. ועל כן נמלא זכותו דומה לעץ הנטוע שהוא עומד על עמדו, ואינו דומה לעץ התלוש שהוא מושכב על הארץ. וידוע הפרש צין עץ הנטוע לצין עץ התלוש הוא זה, דעץ הנטוע הוא תמיד עודנו בכוחו ותקפו ואינו יבש ונבל. אבל עץ התלוש הוא יבש ונבל, לכן קצרוהו לרבי מאיר בעל הגם זיע"א מעומד, לרמוז שזכותו דומה לעץ הנטוע שהוא עומד, ואינו דומה לעץ התלוש שהוא

לעתיד לצוא וכו' ע"ש. וכחצ דגל מחנה אפרים (פ' בראשית) ששם הצעל שם טוב זי"ע, שהשי"ת גנוז בתורה (עיין בזהר הק' בהשמות ח"א רסד.), ולכן הצדיקים בכל דור משתמשין באור ההוא, ויכולים להסתכל מסוף העולם ועד סופו ע"ש.

ובח זה של האור הגנוז היה צמחה רצינו, ותרם אותו כי טוב הוא (שמות ז-ז), ואמרו חז"ל (סוטה יב.) ששעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור, כתיב הכא ותרם אותו כי טוב הוא, וכתיב התם (בראשית א-ד) וירא אלקים את האור כי טוב ע"ש. וזאת אומרת כי היה אורו מאור הגנוז של בריאת האור. ובכל תלמיד חכם יש ניצוץ ממשה, וגם מאורו ואור תורתו, שראה יותר מאחרים.

והגה המנורה רומזת לנר מצוה ותורה אור, ושצעת קני המנורה רומזת על שצעה ספרי תורה, אשר חלצה עמודיה שצעה (שבת קטז.), ובהמנורה אשר היא התורה טמונה האור הגנוז. ואהרן הכהן צהללקתו השפיע אורה זו לעולם, ללומדי התורה והוגיה. וכמו שפירש בחנוכת התורה (פ' בהעלותך) ויעש כן אהרן אל מול

חלושה שאינו רואהו כלל, או רואהו מעורבב. וחכמי ישראל הם עיני העדה, ומי שאינו מצטל עצמו לדעתם, צמשך הימים יפול צפת, ויכשל בהנהגתו.

ויסופר על הגאון הגרי"ז מצריסק זי"ל שאמר, כי חכמי ישראל הם ניחנו בחוש לראות את הנולד, וכאשר רק אחד מטמין גרעין באדמה, הם יכולין לראות כבר האילן שיצא מן הגרעין על כל ענפיו ופירותיו. וכאשר רואים שהאילן ופירותיהם לא יהיו טובים, הם עוקרים את האילן עוד לפני שהספיק להיקלט. וזאת יכולים לעשות ללא שום קושי והתאמנות, כי לעקור אילן גדול ומשורש, זה קשה, ולפעמים צלתי אפשרי.

ולדבר זה הם זוכין בקדושת תורתם, שצרא הקצ"ה צתחלת הצריאה את האור כי טוב, ואמרו חז"ל (חגיגה יב.) אמר רבי אלעזר אור שצרא הקצ"ה ציום הראשון, אדם נופה צו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקצ"ה צדור המצול וצדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלין, עמד וגנוז מהם, שנאמר (איוב לח-טו) וימנע מרשעים אורם, ולמי גנוז לצדיקים

הגנוז שצתורה, שמאיר לו עיני השכל להצין ולהשכיל. וכמו שמצינו ציוסף שקראו לו צפנת פענח (צראשית מא-מה), וצתרגוס גברא דמטמרן גליין ליה, שלא היה שום דבר נסתר ממנו. - ומצואר צמאור עינים (פ' שמות) דהגם שאנו רואים שיש שמסתכל צתורה, ואינו רואה האור ההוא, היינו מחמת שהרע שצקרצו הוא מסך המצדיל לפני האור, וכפי מה שמזכך חומריו יותר, ונעשה לצו משכן לה', רואה יותר האור הקדום הגנוז צתורה ע"ש.

ואצורו עוד (שם) דהעוסק צתורה לשמה, מגלין לו רזי תורה וכו', ונהנין ממנו עלה ותושיה, הגם שכל אחד שיש לו מוח צקדקדו יוכל ליעץ את חצירו, אצל מחכמי ישראל 'נהנין' עלה ותושיה, שעצתם נכונה וצרורה שיוכלו ליהנות ממנו, והם רואין הדבר לאמיתו, ויש להם סייעתא דשמיא. ואיתא צמדרא שוחר טוב (תהלים א), וכל אשר יעשה יצליח (א-א), שהכל צריכין לעצמו, כגון רצי אלעזר צן ערך, שהיה יועץ עצות ומתקיימות ומצליחות. אמרו לו נביא אתה, אמר להן לא נביא אנכי ולא צן נביא, אלא כך אני מקובל מצדוטי כל

פני המנורה העלה נרותיה (צמדצר ח-א), וצרש"י להגיד שצחו של אהרן שלא שינה, דאיתא צמדרא, צכל העשיות צמעשה צראשית נאמר ויהי כן, וצצריאת אור לא נאמר ויהי כן, מפני הרשעים שלא זכו צהאור ההוא, וגנוז לצדיקים ע"כ. וזהו ויעש 'כן' אהרן, צטוב צוונתו האיר צמקדש האור הגנוז, וגמלא שלא שינה ה'כן', דהוי כאלו נאמר גם צמאורות ויהי כן כמו צשאר הימים ע"ש.

ולצן לעבודת המנורה, להאיר האור הגנוז, הוצרכו למשה רצינו שהוא יצין עבודה זו, כי רק הוא, שנאמר צו כי טוב, שנתמלא הצית כולו אורה, והוא הוא עצם התורה שגנוז צו האור ההוא, הוא צכחו יוכל להמשיך זאת צהמנורה צמקדש ה'. וזהו ואתה תצוה את בני ישראל, 'ואתה' דייקא, ויקחו 'אליך' שמן זית צך וגו', להעלות נר תמיד, שאותו נר שנגנו צתחלת הצריאה יוכלו להעלותו תמיד, ולזה צריכין למשה דייקא.

ולצן מצינו צמעלות התורה, שכל העוסק צתורה לשמה זוכה לצברים הרצה (אצות ו-א), כי זוכה להשיג צתורתו צברים רצים, מהאור

ציונה, מה יונה מכפרת על העונות, כך ישראל מכפרים על האומות שבצעים פרים בחג (שהש"ר שס). והצדיקים הללו הם מכפרין על הכלל ישראל. והנך יפה רעימי, הנך יפה עיניך יונים, כמה יפים ונעימים הם חכמי ישראל שנמשלו ליונה.

*

ובזבחה ישראל תורה היא להזכיר שמות הגדולי ישראל שאבדנו בזמן השנה, וקשה לפרט את כולם, מכל מקום אזכיר את המפורסמים שהרצינו תורה במדה גדושה.

הג"ר בנימין יהושע זילצער ז"ל, היה נקרא בשם בנימין הצדיק, מח"ס אז נדברו, משחר טל ילדותו היה מפורסם בהתמדתו ועדינות נפשו, עד שחבריו אמרו עליו, שנברא צלי יצר הרע. ואם כי בסביבתו היו מאחרין להנשא עד שמילאו כריסם בתורה, מכל מקום לא רצה בצדקתו להמתין, וקיים בן שמונה עשרה לחופה כמשמעו, ועורר את חבריו לעשות כן. וכאשר היה כותב אחר כך דברי תורה להחזון איש ז"ל, אמר, ראו אצרך נשא בצעירותו איך כותב ומחדש בצדרי תורה. - וכאשר באו

עלה שהיא לשם שמים סופה להתקיים. אמר רבי מנשיא מקרא מלא הוא, וענת ה' היא תקום (משלי י"ט-כא), עלה שיש צה דבר ה' היא תקום עכ"ל. והיינו עלה שצא מאור התורה, מדבר ה', היא תקום. - עכ"פ חכמי ישראל המה העינים שלנו המאירים לנו את דרכנו בחיים.

ובזה יפו עיניך יונים, כמה יפו הם חכמי ישראל, יופי מעשיהם הוא לדוגמא לכל העולם, איך הם עוזדים את קונם בגאמנה וצמסירות נפש. ועינים אלו הם דוגמת היונה, שמשעה שמכרת בן זוגה אינה ממירה אותה באחר, כך הם משעה שמכירים את הקצ"ה לא ממירין אותו באחר (תנחומא תנ"ה ט). ויונה זו נאה בהליכתה (שהש"ר א-סג), ופושטת נוארה לשחיטה (שס), ונמשלים ליונה שהציאה אורה לעולם, כך הם מציאים אורה לעולם.

ולא רק בחייהם המה כיונים, אלא גם במיתתן, וכמאמרם (מועד קטן כח). למה נסמכה מיתת אהרן לצגדי כהונה, מה צגדי כהונה מכפרין, אף מיתתן של צדיקים מכפרת ע"ש. וגם מדה זו מצינו

אש התורה. ומשם התפתח לעשרות עיירות באמעריקא וכל העולם, עד שעובר על פתח ביתם יותר ממאה אלף אנשים בהפאגראמן שלהם. וחיבר הרבה ספרים לקירוב רחוקים, ולהשיב לב אבות על בנים וכו'.

הג"ר אברהם דוב אויערבאך זצ"ל,
 ר"מ ישיבת המקובלים שער השמים, יותר מיובל שנים. - הג"ר יחיאל פישל איזנבאך זצ"ל, ר"מ ישיבת המקובלים שער השמים. - הג"ר יצחק יהודה שטערן זצ"ל אב"ד ציליך, מתלמידי ישיבת חכמי לובלין, העמיד תלמידים רבים, מתחלה היה ר"מ פה בישיבת נעהלים, ושז נסע לארץ ישראל, וישב שם על התורה והעבודה. - הג"ר בנימין שיק זצ"ל אב"ד טאקיי, ת"ח גדול וירא אלקים, ועוסק בתורה מתוך הדחק. - הג"ר יהודה גרינפעלד זצ"ל, דומ"ץ חסידי בעלזא באנטווערפן, והרביץ שם תורה כל היום לתלמידים. - מחו" הג"ר פייבל הלברשטאם זצ"ל, אב"ד קשאנוב, איש מורס מעם בעבודתו וחסידותו, איש חסיד מדור הקדום על דרך אבותיו.

ונבון להזכיר גם כן הקדושים ממומצי, שנהרגו רק בשביל

אל החזון איש מירושלים להתפלל על חולה, היה אומר, לא היו צריכין להטריח כל כך על הדרך, יכולין היו לילך לצנימין הצדיק. - חיבר עשרות ספרים בהלכה, וספרי מוסר, ומרוב ענותנותו לא רשם את שמו רק על ספרי ההלכה, שאם ימצאו דבר שלא כהלכה, ידעו למי צריך לפנות. - היה מתפלל כל ימיו ומיקין בהנך החמה ובחדש אלול עד אחר יום הכיפורים היה מתבודד בחדר מיוחד, ולא דיבר לצני אדם. - וכל ימי חייו היו שרשרת של תורה ועבודה ה'.

הג"ר שאול ברוס זצ"ל, ר"מ ישיבת בית התלמוד, יותר מיובל שנים הרביץ שם תורה לאלפים. - הג"ר חנוך העניך לייבאוויטץ זצ"ל, ר"מ ישיבת חפץ חיים בקווינס, קרוב לשבעים שנה, העמיד תלמידים רבים לאלפים. - הג"ר אלי צרוך פינקל, ר"מ בישיבת מיר צירושלים, שהעמיד שם תלמידים לאלפים.

הג"ר ישראל נח וויינבערג זצ"ל, ר"מ אש התורה, למד בהתמדה רבה בשנות נעוריו, ושז מסר נפשו לייסד ישיבות לבעלי תשובה. מתחלה יסד המוסד אור שמת, ושז ישיבת

ההסתרה, דומה עליהם כי אין להם חלילה רועה, וכי אלקיהם עוזם. וזהו כוונתו של משה רבנו, יפקוד ה' איש על העדה, מנה עליהם מנהיג אשר יוכיח להם את מציאותך והשגחתך, וידעו כי יש להם רועה, ולא תהיה עדת ה' כלאן אשר אין להם רועה, לבל יחשצו חלילה כאלו אין להם רועה עכ"ל.

ובבב' דור ודור מעמיד ה' חכמי ישראל, דור ודור ודורשיו, שיחדירו בלבות בני ישראל האמונה הטובה באלקי עולם, ובהשגחתו הפרטית על כל אחד ואחד מישראל בכל שעה ובכל רגע, ותפלת משה רבינו היא נחמי, שלא תהיה עדת ה' כלאן אשר אין להם רועה. — אמנם לא כל אחד זוכה לזה לקבל תועלת והשפעה זאת, שירגיש תמיד כי ה' רועי לא אחסר, אלא מי שמטה אזנו תמיד לחכמי התורה, לשמוע תוכחת חיים, ולקבל לקח מהם, להתעורר פעם ופעם. וכמו שפירשו, האמנתי כי אדבר (תהלים קטז-י), מרוב הדיבור צו באים לידי אמונה. - ושעה אחת בזמן שלבו של אדם פחות, וגכנסים הדברים לעומק לבבו, יוכל לשנותו לאדם חדש, לחיות בשמחה וטוב לבב בכל המצבים,

יהדותם, שהיו כולם ת"ח ויראי ה' ועוסקים בצורכי ציבור, ה' ינקום דמיהם.

והמונדהג הוא להתאבל לכבוד התורה אצילות שעה, ליסב על הארץ לכבודם, ישבו לארץ ידמו.

*

בישד רבינו ציקש מאת ה' צפטירתו, יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל צד איש על העדה, אשר יא לא לפניהם ואשר יא לא לפניהם וגו', ולא תהיה עדת ה' כלאן אשר אין להם רועה (צמדבר כז-טו). ופירש בשפת אמת, כי הרועה האמיתי של ישראל הוא השם יתצרך, כפי שאמר יעקב אבינו, האלקים הרועה אותי (בראשית מח-טו), וכפי שאמר דוד המלך, ה' רועי לא אחסר (תהלים כג-א), אך לדאבון הלב שריו דבר זה בהסתרה ולא כל אחד רואה זאת וחש צדק. מוטל איפוא על הנדיקים ומנהיגי ישראל התפקיד להראות לעולם כולו, כי הרועה חי וקיים, וכי השם יתצרך משגיח תמיד על בניו ושומר עליהם בכל העתים הקשות. אבל בזמן שאין להם לישראל המנהיגים הראויים, אשר יגלו לעיניהם את השגחת השם יתצרך מתוך

נחלת יעקב, כי אז צארתו זמן אמר הכתוב, וירץ עשו לקראתו ויחצקהו ויפול על זאריו וישקהו ויבכו (ג-ד), וברש"י אמר רבי שמעון בן יוחאי הלכה היא צידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו צארתה שעה ונשקו ככל לבו ע"כ. והיינו שכאשר ראה עשו את יעקב ברום קדושתו, והדורות הקדושים אשר העמיד שבטי י-ה, השיג אז גדל מעלתו של יעקב, ועוצם שפלות עצמו, והיה אז לו שעה של חרטה, ונתעורר לבו לנשק יעקב בכל לבו. ואם היה יעקב אוחז אוחז אז ונותן לו את דינה בתו לאשה, יתכן היה שהיה מחזירו למוטב, ולכן נענש.

דרי לנו כי אפילו שעה קלה של רשע מרושע כעשו, שעוד צמעי אמו היה מפרכס לנאת לפתחי עבודה זרה (רש"י כה-כז), וזה מאה שנה שעובר על כל עצירות שצתורה, מכל מקום שעה אחת של הרהור תשובה, אם היו אוחזין בו שלא להתכבד, היה משתנה לאיש אחר. - ומכל שכן צבני ישראל, אין לך אדם שאין לו שעה (אבות ד-ג), והמרגיל עצמו לשמוע תמיד דברי תורה ודברי מוסר, אין ספק שיצוא שעה שיכנסו הדברים

ולהכיר תכלית החיים, על מה הוא מסתובב על פני האדמה, ולהתקשר בתורה ומצותיה וצקונו דציקות עצומה.

בצינו ציעקב צינו, צשעה שהורך להתראות עם עשו אחיו, לקח את דינה ונתנה בתיבה ונעל צפניה, שלא יתן בה עשו עיניו. ונענש על זה יעקב שמנעה מאחיו, שמא תחזירו למוטב, ונפלה ציד שכס (צ"ר עו-ט) ע"ש. והדבר לכשלעצמו הוא מוסר השכל, מה זיווגו של אדם גורם, ואין יש לדקדק לישא אשה כשרה וננועה, כי עשו הרשע היה אז כבר זקן בן מאה שנה, ודינה היתה אז קטנה, בת שש שנים (מסכת סופרים כה-ט), או בת שמונה שנים (מדרש שכל טוב בראשית לד-ג), ואם היה יעקב נותנה לעשו, שמא היה מחזירו למוטב.

אבל עכס הדבר קשה להצין, הרי מצינו, ועיני לאה רכות (בראשית כט-יז), וברש"י שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה (צ"ר ע-טו) ע"כ. הרי שהכתוב מזכירה לשבח שהיו מעשי עשו שנואין צעינה, ולא נענשה, ולמה נענש יעקב שמנע את דינה. וכתב צשפתי חכמים (שם לז-כג) צשם

כמאמרם (שנת לא). בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה, ואחר זה שואלין קצעת עמים לתורה וכו' ע"ש. ופירשו הכתוב, ונקרב צעל הצית אל האלקים, אם לא שלח ידו במלאכת רעהו (שמות כז-ו), שגם צעל הצית יוכל להתקרב אל ה', אם מדקדק במלאכתו שאינו שולח יד צמה שאינו שלו.

והוא גם זמן התצוננות, אם קיימנו מצות צדקה בשלימות, הלא מהמעות שנפסק היו יכולים להחזיק מוסדות התורה לשנים רבות, ולהיות לו חלק בתורת ה' עד ימות המשיח. - ומצינו בגמרא (כתובות סו:) צצתו של נקדימון בן גוריון, שהיתה מלקטת שעורים מצין גללי בהמתן של ערביים, ואמר לה רבי יוחנן בן זכאי, צתי ממון של צית אציך היכן הלך, אמרה לו, רבי לא כדין מתלין מתליא בירושלים, מלח ממון חסר [הרוצה למלוח ממונו, כלומר לגרום לו שיתקיים, יחסרנו לצדקה תמיד, וחסרונו זהו קיומו], ואמרי לה חסד [ושל צית אצא לא עשו צדקה כראוי וכלה ממונם]. ושל צית חמיך היכן הוא, אמרה לו, צא זה ואיצד את זה [לפי שנתערב צו] ע"כ. ואמרו שם,

לתוך תוכו, ויתחדש כאדם אחר, ואזן שומעת תוכחת חיים, סופו בקרב חכמים תלין.

הן ידוע לכל כי מנצח הפרנסות צימינו אלו נתדרדרו מאד, ופוגע לכל אחד ואחד מאתנו, וישנם צני אדם שהפסידו הון תועפות מרכושם, והם שצורים ממנצם, וישנם שהפסידו מקור פרנסתם, ועומדים צלי משען ומשענה למחנה ולשליש ולרביע וכו' וכו', אשר כל אחד יודע נגעי נפשו, ורוחו נמוכה ממנצו.

ראשית כל, הוא זמן של התצוננות, אם יצאנו ידי חובותינו כלפי צוראנו צרכיפת הממון ההוא, אם לא היה צוה ממון שנשא ונתן שלא באמונה, להורות היתר בממון אחרים, ואמר הכתוב (ירמיה יז-יא) עושה עושר ולא במשפט צחצי ימיו יעזבו. - הלא תכלית צריאת האדם הוא לעבודת יוצרו, וממה שאנו רואין שהקצ"ה מצלה רוב היום של האדם צפרנסתו, הרי זה לסיימן, כי זהו עיקר תיקונו של אדם בעולם, שיהא משאו ומתנו באמונה, ולהזהר מאונאה וגיבה ורצית, הן שלך צדק ולאן שלך צדק. ועל זה הוא תחלת דינו של אדם,

שאין אנו מציינים אותו, וגם צמצם כזה טמונה טובה נפלאה מאת ה', שמקרבו אל קונו, להיות דזוק בו ולחסות בכנפיו.

אִיתָא בגמרא (סנהדרין קמ:): אמר רבי אלעזר אמרה יונה לפני הקב"ה, רצונו של עולם, יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים צידך, ואל יהיו מתוקים כדבש ומסורים ציד בשר ודם. [עלה זית טרף צפיה, צפיה הייתה שואלת מזון טרף של זית]. מאי משמע דהאי טרף לישנא דמזוני הוא, דכתיב (משלי ל-ח) הטרפני לחם חוקי ע"כ. ולפי פשוטו כי להיות נכנע תחת יד בשר ודם גם עם מזונות מתוקין, קשה יותר מלהיות משוחרר גם אם ינטרף לכבול מחוסר לחמו. ולכאורה נראים הדברים ככפוי טובה לגמ, אחר שטיפל עמו שנה תמימה, להביא לו עלה זית, ולומר שקיל טובתיך ושדייה אחיזריה, ונח לי עלה זית מלהיות שרוי צביתך עם מזונות מתוקין.

אך הכוונה הוא, כי הנה חיי האדם בעולם הזה מלאה טורח וזעזע, הן בטירדתו לחזור אחר מזונו, והן בצריאות גופו, והן בסידור דירתו וכו', ולפי ראות העין הוא גרוע צוה עוד יותר מכל שאר בעלי חיים.

שנקדימון צן גריון היה בעל זדקה גדול, וכשהיה יונא מציתו לצית המדרש, כלי מילת היו מציעין תחמיו, וצאים עניים ומקפלין אותן מאחוריו, מכל מקום כדעתי ליה למיעבד לא עבד, כדאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא [לפי כח הגמל יטעינוהו משא] ע"כ.

רייש לנו לקבל על עצמינו, לישא וליתן באמונה ציתר שאת, ואז תהיה הזכרה מצויה צמעשי ידינו, ולהרבות בצדקה וחסד כדעתי למיעבד, ואז בגלל הדבר הזה יצרכך ה' אלקיך בכל מעשה ידיך. - וצמצם כזה עיקר עבודת האדם, שלא להתרעם על מצבו, ולקיים והצבת את ה' אלקיך וגו' בכל מאודך, בכל מדה ומדה שמועד לך הוי מודה לו מאד מאד (ברכות ס). ולהאמין באמונה שלימה, ולהשליך יהבו על ה', האלקים הרועה אותי מעודי עד היום הזה, ערום ינאחי מצטון אמי, וה' נתן לו כל מה שיש לו עד עתה מידו הרחבה והמלאה, וכמו כן השגחת ה' עליו בכל עת, וגלגל הוא החוזר בעולם, ששוצ חוזר ועולה, ואין לו להתרעם, אלא יחזק עצמו בצטחונו על אלקיו, ולהרבות צתפלה ותחנונים. - וצאמת מאתו לא תנא הרעות, אלא

להאדם, שעל ידו צא לתכלית הצריאה, להכיר את צוראו.

ובחידושי הר"מ כתב לצאר מה שנתקלל הנחש, ועפר תאכל כל ימי חיך (ג-יד), ולכאורה מה קללה הוא זה, הלא על ידי זה שאוכל רק עפר, הרי תמיד מזונותיו מזומנים לפניו, עולה לגג מזונותיו עמו. וכן אמרו חז"ל (ברכות נו.) הרואה נחש בחלום פרנסתו מזומנת לו. קשה איפוא, מה קללה היא זו. צרם, הקללה הימה צק, שהורחק כל כך מן הקדושה, עד כדי למנוע ממנו שיצטרך אי פעם לשאת עיניו אל השמים, כדרך צרואים אחרים המחפשים להם מזונותיהם ונושאים לפעמים עיניהם השמימה, לבקש מזונם מאת השם יתברך. וכמו שנאמר הכפירים שואגים לטרף ולבקש מא-ל הכלם (תהלים קד-כא). ואת קולו של הנחש אין רוצים בכלל לשמוע, צבחינת קח לך את שלך והסתלק מנגד עיני, לבל אראך ובל אשמעך עוד ודפח"ת.

ובקור מקומו טהור בגמרא (יומא עו.) שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה לא היה יורד להם לישראל מן פעם אחת בשנה. אמר להם אמשול לכם משל

ולכאורה הרי הקצ"ה הוא מקור הטוב, וכל מה שצרא צעולמו לא צראו אלא לכבודו, ולמה עשה ה' כן. וכבר אמרו חז"ל (קידושין פג.) רבי שמעון בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושועל חנוני, והם מתפרנסים שלא בצער, והם לא נצראו אלא לשמשני, ואני נצראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי ע"ש. ובפשוטו נראה שהוא עונש להאדם על חטאיו.

אמנם יש לומר בזה כוונה עמוקה יותר, כי תכלית צריאת האדם הוא להיות דבוק ביוצרו תמיד, שויתי ה' לנגדי תמיד, אך אכן אתה א-ל מסתתר, ההסתר גדול מאד ואין רואין השגחת ה' צעולמו בגלוי, על כן סידר ה' צרכיו של בני אדם, שלא יהיה להם תמיד מה שהן צריכין זולת צטורח וטירדה, כדי שעל ידי זה יהיו תלויים בצוראם, להתפלל ולבקש רחמים תמיד, ובזה יהא להם קשר תמידי עם ה'. ואלמלי היה להם כל צורכם צלי שום טירדה, אז היו שוכחים את ה' הגותן להם הכל, והיה כל ימי חייהם הצל, וזהו הטובה היותר גדולה

למה הדבר דומה, למלך צער ודס שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה. עמד ופסק מזונותיו בכל יום, והיה מקביל פני אביו כל יום. אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים, היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם לאציהן שבשמים ע"כ. הרי להדיא כי טובה גדולה הוא להאדם, שאינו מזומן לפניו די מחסורו, כי על ידי זה מכויין לבו לאביו שבשמים (ועיין בזה בשמן ראש ח"ב פ' ראה תקיג.).

וזדו שאמרו, הרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי, זהו שיהיה שיהאדם חוטא, ונעשה מסך המצדיל צינו לבין קונו, ויתכן שיחשוב כחי ועוצם ידי עשה חיל, על כן בא פרנסת האדם בטורח וגייעה וע"ה, כדי שצכל יום ישא עיניו למרום, ויזכור על צוראו, ויהא דבוק על ידי זה לקונו. - ולכן אמרו חז"ל (אבות ג-ה) כל המקבל עליו עול תורה, מעצירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ע"ש. כי התורה מגלה עיניו שיש מנהיג לצירה, ואינו צריך להתעוררות על ידי עול מלכות ועול דרך ארץ.

וידבר זה רימו היונה לנת, הן אמת כי בהתיצה היתה פרנסתי מזומנת צלי שום טורח, ולא הוצרכתי לחוש שמא יפגע צי שר חמה או שר ננה (סנהדרין קח:), והקצ"ה אמר לנת, והקימותי את צריתי אחק (ו-יח), צרית על הפירות שלא ירקבו ויעפשו, והייתי מוצטח על שנה שלימה שלא יחסר לי שום דבר. אצל היונה (דאמחיל כנסת ישראל ליונה כמאמרם שבת מט.) אומרת, אין אני מרובה בזמנות מתוקים כדבש שמסורים כבר ציד צער ודס לפרנסתי, אני מרובה יותר לחזור עבור מזונותי, ולהרגיש תמיד בהשגחה העליונה, שאני מסור צידו של הקצ"ה, ולהיות סמוך לבו וצטוח עליו, הגם שיהיו מזונותי מרורים כזית, טוב לי יותר מנופת זופים של דבש שמסורים כבר ציד צער ודס לפרנסתי, אלא יהיו מסורים צידך, שאצטרך תמיד לפנות אליך אחר מזוני, הכפירים שואגים לטרף ולצקש מא-ל אכלם, ולא אתקלל להיות כהנחש שמזונותיו סדורים לו תמיד, ואין לו קשר עם צוראו (ועיין שמן ראש ח"י פ' נח מג:).

ואם כן היונה צהעלה זית טרף צפיה, הביאה אור לעולם, לפקוח עיניים עורות, ולהשכיל עיני צני

טוב האדם הוא, כאשר מסורים
מזונותיו צידו של הקצ"ה.

ולבן שיצח עיני כנסת ישראל, אשר
כעיני עבדים אל יד אדוניהם,
וכעיני שפחה אל יד גברתה, כן עינינו
אל ה' אלקינו (תהלים קכג-ב), הנך
יפה עיניך יונים, העינים שלהם הם
דוגמת היונה, שהיונה זו עיניה יפות,
שנושאת עין למרומים, שעלה זית טרף
צפיה, מוטב יהיו מזונותי מרורים
כזית, אבל יהיו מסורים צידך, שנצטרך
להגביה עינינו לשמים, יונה זו הביא
האור לעולם, להאיר עיני בני אדם
להשכיל תכליתו בעולם. וכן הם עיני
הכלל ישראל, הנך יפה עיניך יונים.

והבואינן האמימי מכיר, שאין לנו
להשען אלא על אצינו
שבשמים, להחשעם יותר בחפלתו, ולבקש
מלפניו על כל צרכיו, כי הצרכה של
פרנסתו וצריאותו ונחת מצני ציחו, הכל
תלוי מהשעה שהוא יושב צבית המדרש
ושופך שיחו לפני קונו, וזה מועיל לו
יותר מכל שאר ההשתדלות שעושה.
והתפלה הוא מהדברים שעומדים צרמו
של עולם (צרכות ו:), ופירשו צו,
שמעמיד את האדם מרומם מן העולם,
לחדור בלבו שהכל הוא מן השמים,
ואין אדם נוגע צמוכן לחצירו.

אדם, כי הטוב האמימי אינו כאשר יש
לו כל צרכיו בצופן שהוא מוצטח
במזונו, ואינו צריך להגביה עיניו לקונו
ולצפות לחסדו, אלא מזונות שמרורות
כזית, אבל עיניו נשואות תמיד למרום,
ולא אומר וחושב כחי ועוצם ידי עושה
לי חיל, הרי זה מתוקה יותר, ממזונות
כדבש שמסורין ציד בשר ודם, ואינו
נושא עיניו למרום.

ובנסת ישראל נמשלה ליונה זו, שהם
לוקחין הזית המרור, וכותשין
אותו עוד יותר, ומרוצים להיות
כהעלה של זית טרף צפיה של היונה,
ועל ידי זה הם מאירים צבית ה'
ודבוקים בצלקים - ולכן צוה ה'
להדליק המנורה צבית ה' רק בשמן
זית זך, שהביא עמה היונה עלה זית
טרף צפיה, ולא בשאר שמנים,
להורות על האור כי טוב, כאשר
משיג שגם אם צרכיו בעולם הזה
הם מרורים כזית, אבל עבור זה הוא
דבוק צבית ה', והכחית מציא אותו
למאור, זהו הדבר החשוב ביותר. -
ולכן מנחת ה', וישם את המנורה
באהל מועד נוכח השלחן וגו' (שמות
מ-כד). כדי להזכיר את האדם
שמזונותיו על שלחנו צריכין להיות
נגד המנורה של שמן זית, שעיקר

לפני התיצה, וכאשר צא לפני העמוד, העמיד עליו את הסידור מחד אחד, והסעלפון מחד השני, וככה התפלל, ופונה עיניו בכל התפלה, קצת בחוץ הסידור וקצת על הסעלפון. - ותחת שהיו ישראל קדושים מעמידים נגד עיניהם טבלא של שויתי ה' לנגדי תמיד, העמיד לפניו סעלפון, ונוכל לשער כמה טובה עשה לאבותיו בתפלה כזו.

ובעצם הדבר יש לעורר ולהזכיר, על גודל המכשלה של האינטערנעט שיט בכלי זה, חצי אצות הטומאה, שקופו יורידו לצאר שחת, ואין להשתמש בו צלי פילטער. - וגם בעצם הטעקסט מעסעדזש שמציאים חורבן וירידה, שצאים עליהם דברים שאין להעלותם על הכתב, ומטמטם לבו של אדם. - וישנם אנשים שנעשים כל כך מקושר לכלי זה, עד שאי אפשר לו להסיח דעתו ממנו לרגע, הן בציתו, והן בקאר שגובל לפעמים צפיקות נפש. וסיפרה אשה אחת, שהכלי הזה שצרה את שלום בית שלה, שגם המיינוטין אחדים שיושצין יחד צשלחן לאכילה, הוא טרוד צהולכה וקבלה, וכל מה שמדצרת עמו אין ראשו עמו, אלא ראשו מונח צהכלי

ותפלה אינה עבודה צפה, אלא עבודה שצלב (מענית צ). ורחמנא לצח צעי, וטוב מעט צכוונה מהרצות שלא צכוונה, והשעה שקובע לתפלתו יהא ראשו עמו שם. וה' אמר אל משה, עלה אלי ההרה והיה שם (שמות כד-יב), ופירשו שכאשר האדם עולה להר ה', תהיה שם, ולא יהא ראשו בחוץ, לשוטט צארצע כנפות הארץ, אלא יהיו פיו ולבו שוין, לכוין צתפלתו, ואז יראה שתפלתו יעשה רושם לטובה.

ולאחרונה פשתה המספחת הסעלפון, וישנם אנשים שצכל התפלה הם טרודים בו, לראות מה מתרחש צכל העולם, ולא עוד אלא שצאמצע התפלה שולחין טעקסט מעסעדזש לאחרים, וכי זה תפלה יקרא, ואם היה צריך לטובה קלה מאדם, וכי היה מפסיק צאמצע דיצורו לראות או לשמוע מעסעדזש, ואם היה עושה כן נוכל לשער מה היה התשובה לצקשתו, וכל שכן צעמדו לפני שר צשר ודם, ומכל שכן לפני מלך מלכי המלכים.

וזדה לפני זמן ראייתי צעל תפלה אצל, שהתפלל לטובת נשמת אבותיו

מה כוונתו בזה הצוואה. והשיב שהשלחן והאמה יעידו לו כשני עדים נאמנים, שכל ימיו לא גנב מאומה ממלכתו, וסיים אשרי לו ע"כ. ובאמת זהו מדריגה נפלאה יותר מהשלחן של תלמידי חכמים שיושצין בביתם בד' אמות של הלכה, אשר אין חידוש כל כך ששלחנם מלאה תורה ויראה. אבל כמה נסיונות רבות יש לחייט עני שלא ליגע בפרוטה של חבירו, להקפיד על המדה המדוייקת, ולא להורות היתר לעצמו, אשרי חלקו. - ועל זה רמזו בני גלילאה, עשה דברים לפני מטתך, שיוכלו ליתן אותם עמך יחד לפני מטתך, ולא תצטרך להתבייש בהם.

וְלַעֲבָדֶיךָ כמה מאושר הוא האדם, שיוכל לזוות אחר מיתתו, שיתנו הצלעקצרי עמו צידו אחר מיתתו, ויעיד עליו שהשתמש בו רק לצורך עצודת ה', אשר מועטים המה הזוכים לזה. - ומי שחושש לזוות כן, יזכור כי אין שכחה למעלה, וממילא יתנוהו צידו למעלה ויעידו עליו. ואמרו חז"ל (תענית יא.) ושמה יאמר אדם מי מעיד בי, אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידין בו שנאמר (מצוקו ז-יא) כי אבן מקיר תזעק וכפס מעץ יעננה וכו'. ויש

ההוא. עד שגם על מטתו הוא הולך לשכב עם הכלי הזה סמוך לו, ובו הוא ישן ובו הוא ער. - ויש להרגיל עצמו, על כל פנים שצוואו לפתח בית המדרש יסגור הכלי ההוא, עד אחר שיגמור תפלתו, ואז תהא תפלתו ראויה בכוונה נכונה.

בגמרא (שבת קנג.) צעל מיניה רבי אלעזר מרב, איזה הוא בן עולם הבא. אמר לו, ואזיך תשמענה דבר מאחריך לאמור זה הדרך לכו בה (ישעיה ל-כא). וברש"י מאחרי מטתך, כשתמות, תשמע כשיאמרו זה הדרך שהלך בה זה לכו בה, מוצטח לו שהוא בן העולם הבא ע"כ. ואמרו (שם) עוד, בני גלילאה אמרי, עשה דברים לפני מטתך. וברש"י עשה דברים שיאמרו לפני מטתך בהספדך ע"כ.

ויש לומר עוד, הן ידוע כי היו נדיקים שציוו לפני מותם, שיעשו את הארון שלהם מהשלחן שעליו למדו והתפללו ועבדו את ה'. אמנם בקצ הישר (פרק מו) כתב, ראיתי חייט אחד בקהלת קודש צריסק דליטא, קודם מותו נזה להחצרה קדישא, שיעשו משלחנו שהיה בביתו ארונו, והאמה שהיה מותח בו הצגדים יתנו צידו. ושאלו אותו החצרה קדישא

שעלה צידו להוציא הגזירה להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים, שזר על שזר יחדיו ידבקו.

אמנם אחר שנים רבות משנלקחה אסתר לבית המלך התגלה הטובה הנפלאה שעשה צוה ה' הקורא דורות מראש, שלקחת אסתר היתה ההצלה של הכלל ישראל. וגדולתו של המן, גרמה להנס של פורים, שהדר קבלוהו צימי אחשוורוש, ונתהפכה מהצרה של המן יום התעלות של הכלל ישראל, לקבל את התורה מתוך שמחה וטוב לבב. הרי לנו כי מה שלעיני בשר לפי שעה נראה לרעה, מכל מקום צרכות הימים מתגלה הטוב והחסד שהיה טמון צוה. ולכן משנכנס אדר, ומתצוננים בהנסיים שנעשו צימים הללו, ונהפוך הוא, שהיגון עצמו היה גרם להשמחה, התצוננות זו מציאה להרבות בשמחה, ליקח ממנו חיזוק כל הימים, שגם כאשר לפי ראות עיני האדם, נראים הדברים לצרה ויגון, יחזק בטחונו צה' שצרכות הימים יתגלה לו הטוב שהיה גנוז וטמון בו.

אומרים אצרו של אדם מעידין בו שנאמר (ישעיה מג-יב) אתם עדי נאום ה' ע"ש. והחי יתן אל לבו, להקדיש ימי חייו לה' ולתורתו ועבודתו ית"ש, כי חיי הצלי עולם הזה עוצרין כחלום יעוף, ואין מלוין לו אלא תורה ומעשים טובים בלבד.

ונסיים בדבר טוב, חז"ל אמרו משנכנס אדר מרצין בשמחה (תענית כו:), שמחה היא הרגשה בלב, ואי אפשר לזוות עליה, להיות שמח או עצב, כי מה יעשה כאשר מצבו קשה, ואין הלצ יכול לשמח. אמנם נראה כי המאורעות של חדש אדר פוקח עיני האדם שיוכל להתאזר בשמחה. הנה מרדכי הצדיק גידלה את אסתר צביתו שצעים וחמש שנה, עד שנתגדלה לצדיקת, ולהיות אחת משצעה נציאות שהנתנצחו לישראל (מגילה יד.), ושזו ציום אחד נתהוה אסון נורא, שנלקחה לבית המלך להיות אשתו של אחשוורוש הרשע, הן עצם הדבר, והן הנסינות של בית המלך, שמירת שבת וכשרות וכו'. - שזו צא מאורע של המן, שגידלו המלך על כל השרים, עד

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הרה"ג ר' צבי האלפערן שליט"א
דומ"ץ דקהלתנו בב"פ
לדגל השמחה השרויה אצל בנו הרב יוסף משה שליט"א
בהולדת התאומים למול טוב

* * *

הר"ר חיים ארי' רובין נ"ו
לדגל נישואי בנו החתן נתן נטע נ"ו
עב"ג בת הר"ר יעקב משה לעווי נ"ו

* * *

הר"ר בן ציון שלום שפיטץ נ"ו
לדגל נישואי בנו החתן יושע נחמן נ"ו
עב"ג בת הר"ר דוד אליעזר וויינגארטן נ"ו

* * *

הר"ר שמואל פריש נ"ו
לדגל הולדת תאומים למול טוב

* * *

הר"ר משה דייטש נ"ו
לדגל הולדת תאומים למול טוב

* * *

הר"ר שמואל יצחק בריעף נ"ו
לדגל הולדת בנו למול טוב

* * *

הר"ר יואל גאלבערגער נ"ו
לדגל הולדת בתו למול טוב

* * *

הר"ר עקיבא זינגער נ"ו
לדגל החלאקה לבנו נ"ו